

Oponentský posudok

na inauguračný spis v inauguračnom konaní doc. PhDr. Františka Šimona, CSc. v odbore habilitačného a inauguračného konania „Literárna veda“

Doc. PhDr. František Šimon, CSc. patrí k staršej generácii slovenských klasických filológov a vo svojom profesijnom živote prešiel niekoľkými fázami. Začínal ako vysokoškolský pedagóg na Katedre jazykov UPJŠ, kde učil latinskú lekársku terminológiu a tá sa, v konfrontácii so slovenskou lekárskou terminológiou, stala predmetom jeho prvotného vedeckého záujmu, ktorý neskôr rozšíril o antickú medicínu. V roku 1990 na výzvu vtedajšieho dekana FF UPJŠ v Prešove, prof. J. Sabola, DrSc., prešiel na Filozofickú fakultu v Prešove UPJŠ v Košiciach a založil odbor „Klasická filológia“, čím sa na východnom Slovensku otvorilo učiteľské štúdium latinského jazyka. Ako garant odboru zabezpečoval doc. PhDr. František Šimon, CSc. množstvo predmetov, počnúc úvodom do štúdia cez dejiny gréckej literatúry až po voliteľnú disciplínu interpretačné semináre. Práve v tomto období som s doc. Šimonom, s ktorým som sa pracovne stretla už na košickej katedre jazykov, začala užšie spolupracovať, a to prostredníctvom neformálnych odborných konzultácií týkajúcich sa najmä antického myslenia o literatúre. Mala som tak možnosť oceniť kolegovu erudovanosť, prehľad v problematike, ako aj záujem o spoluprácu a otvorenosť iným názorom, čo neuniklo ani iným: doc. PhDr. Františka Šimona, CSc. prizvali na Filozofickej fakulte do výskumného tímu, ktorý sa venoval morfematickej analýze slovenčiny. Klasický filológ sa v pozícii spoluriešiteľa zameral na analýzu slov pochádzajúcich z klasických jazykov. Po návrate na Katedru jazykov UPJŠ (kde zabezpečoval výučbu latinskej lekárskej terminológie) a pokračujúcim pôsobení na odbornom pracovisku v Prešove, sa začal vedecky orientovať na dejiny medicíny a dejiny lekárskeho termínov. Posledná fáza profesijného pôsobenia doc. Šimona je spätá s novo založenou Filozofickou fakultou UPJŠ, kde doc. Šimon inicioval založenie Katedry klasickej filológie ponúkajúcej učiteľské študijné programy s latinským jazykom. Na tomto pracovisku, ktoré dlhodobo vedie a organizačne zabezpečuje, vyučuje základné predmety odboru, ako napr. Úvod do štúdia, Dejiny gréckej literatúry, Dejiny rímskej literatúry a iné. S prechodom na nové odborné pracovisko v Košiciach súvisí aj presmerovanie vedeckých priorít menovaného na humanistickú literatúru autorov pochádzajúcich zo Slovenska, špeciálne na autorov lekárskej literatúry. Možno preto konštatovať, že doc. Šimon prešiel od výskumu lekárskeho termínov až k latinskej humanistickej literatúre, čo je prirodzeným vývojom filológa výskumne sa

posúvajúceho od slov k textu. Zároveň sa v tomto vývine odráža uvedomenie si záväzku slovenského klasického filológa zoči-voči autorom slovenskej proveniencie.

Doc. Šimon je popredný klasický filológ, ktorý sa snaží obsiahnuť filológiu v celku, o čom svedčí aj jeho odborný rast. Titul PhDr. získal po úspešnom obhájení rigoróznej práce o Jesseniovom *Traktáte o kostiach* na FF UK v Bratislave v odbore „Dejiny a teória latinskej a klasickej gréckej literatúry“; titul CSc. roku 1984 na Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV v odbore „Všeobecná lingvistiká“; titul docent v roku 1989 v odbore „Klasická filológia“ a v tom istom odbore ho v roku 2010 aj potvrdil.

Doc. Šimon má bohaté pedagogické skúsenosti, a to nielen z domácich pracovísk, ale aj z pôsobenia na odbornom pracovisku v Čechách (Ostravská univerzita), kde sa naše cesty opäť na nejaký čas stretli. Okrem pravidelného zabezpečovania odborných predmetov v bakalárskom a magisterskom stupni sa aktívne, ako školiteľ, zapojil do prípravy doktorandov: na FF PU v Prešove vychoval v odbore „Všeobecná lingvistiká“ dve doktoranky, absolventky štúdia latinčiny: J. Artimovú, ktorá pôsobila istý čas na Katedre jazykov UPJŠ, neskôr na LF MU v Brne, a S. Oriňákovú, zamestnanú na PU v Prešove. Na FF UK v Bratislave bol v odbore „Klasická filológia“ školiteľom T. Hamara, ktorý je aktuálne vedúcim Katedry jazykov na LF UK v Bratislave. V súčasnosti vedie v odbore „Literárna veda“ doktorandku Z. Krokosovú, absolventku košickej fakulty, pôsobiacu na Katedre klasickej filológie FF UPJŠ.

Doc. PhDr. Františka Šimona, CSc. charakterizuje systematická vedecká práca, pre ktorú si právom zaslúžil uznanie vo vedeckej komunite (nielen) klasických filológov. Jeho výskum – spolu s publikačnými výstupmi – naznačuje, že kolega s klasickým filologickým vzdelaním vníma odbor filológia širšie, t.j. ako jazyk a literatúru. Dlhoročné bádanie doc. Šimona nemá preto jednostranne vyhranené zameranie: smeruje do piatich základných oblastí, často s interdisciplinárnym ev. transdisciplinárnym presahom. Posledné roky je jeho primárnym vedeckým záujmom literatúra slovenských humanistických autorov. V nadväznosti na raný výskum, ktorého výsledky zúročil v rigoróznej práci, sa menovaný vracia k dielu Jána Jessenia (*O kostiach, O more, O krvi, Institutiones chirurgicae*). Súčasne rozširuje vedecké portfólio o autorov známych zo sekundárnej literatúry, ktorí neboli dovtedy predmetom systematickejšieho bádania slovenských literárnych historikov. Pre (nielen) domácu odbornú komunitu tak objavuje myslenie Samuela Spilenbergera, Juraja Hennischa a tvorbu Jána Gregora Macera Szepsia, predovšetkým jeho príležitostnú poéziu *De vera gloria libellus*.

Významné sú práce doc. Šimona z oblasti lekárskej terminológie. Príručka *Latinská lekárska terminológia* (1990), učebnica *Terminologia medica Latina* (3. vyd. 2019) a *Anatomický slovník* (2015) tvoria základ odbornej literatúry používanej na celom Slovensku.

Pôvodné vedecké príspevky venované dejinám vybraných lekárskejších termínov a lekárskej terminológii významných predstaviteľov dejín medicíny predstavujú ďalší okruh vedeckého záujmu doc. Šimona. Viaceré vyšli v cudzom jazyku v renomovaných vedeckých časopisoch ako Wiener Studien, Sudhoffs Archiv, Medizinhistorisches Journal a i., pričom vyvolali veľký ohlas (súhrnne 34 ohlasov kategórie 1). Výsledky terminologického výskumu zosumarizoval doc. Šimon v pôvodnej vedeckej monografii v nemeckom jazyku *Terminologia medicinae antiquae. Beiträge zur Geschichte der medizinischen Terminologie* z roku 2003, na ktorú eviduje dvadsať ohlasov.

Doc. F. Šimona, CSc. zaujali i dejiny antickej medicíny, presnejšie vybrané fenomény známe z lekárskej literatúry (napr. simulovanie, deformácie nôh, mor, astma a i.). Problematiku vedecky spracoval v monografii *Historia medicinae antiquae. Príspevky k dejinám antickej medicíny* (2009), na ktorú registruje sedemnášť ohlasov.

Pozornosť si zaslúži i Šimonovo bádanie v oblasti morfematickej analýzy slovenských slov gréckeho a latinského pôvodu, ale i morfematickej analýzy latinčiny. V spolupráci s doc. Sokolovou a ďalšími tvorivými pracovníkmi z Katedry slovenského jazyka FF PU v Prešove sa podieľal na vydaní dvoch morfematických slovníkov: *Morfematický slovník slovenčiny* (1999) a *Slovník koreňových morfém slovenčiny* (2005), ktoré boli ocenené Slovenským literárnym fondom. Spoluprácu s lingvistami zúročil doc. Šimon aj v samostatnom výskume, keď metódy morfematickej analýzy aplikoval na latinský jazyk.

Okrem širokého diapazónu vedeckých aktivít, ktorých rozsah nie je na úkor hĺbky ponoru do problematiky, nemožno nespomenúť, že doc. PhDr. F. Šimon, CSc. je aj známym prekladateľom z latinského jazyka. Časopisecky publikoval kratšie preklady z dejín medicíny (Celsus, Galénos), rozsiahlejšie preklady, napr. Jessenia, Fukera, Spilenbergera, KisWitzaya, vydal samostatne. Za preklad Jessenia a Fukera získal cenu Slovenského literárneho fondu.

Doc. PhDr. F. Šimon, CSc. reprezentoval slovenskú klasickú filológiu na mnohých medzinárodných vedeckých konferenciách po celom svete. Za všetky spomeňme kongresy Medzinárodnej spoločnosti dejín medicíny v Pekingu (2017) či Lisabone (2019). Ako pozvaný prednášajúci prezentoval výsledky vedeckej práce na viacerých nemeckých univerzitách, ale i vo Viedni, v Budapešti či Olomouci. S kolegami zo zahraničia tiež spoločne publikoval: napr. s prof. F. Stegerom z Univerzity Ulm, s dr. L. A. Magyarom zo Semmelweisovej knižnice pre dejiny medicíny v Budapešti, ale aj s doc. E. Marečkovou

z Masarykovej univerzity v Brne. Participoval aj na vydaní reprezentatívnej publikácie Masarykovej univerzity *Latinitas medica. Lexikon nejen lékařských sentencí, citátů a rčení* (2009). Známe sú Šimonove odborné práce pre české vydavateľstvo Oikúmené (OIKOYMENH), pre ktoré napísal dva úvody k prekladom Isidora Sevillekého (IV. knihy, 2003 a XI. knihy, 2009).

Pre dokreslenie odborného profilu doc. Šimona chcem ešte spomenúť rozsiahlu posudzovateľsko-expertíznu činnosť vrátane častého oponovania kvalifikačných prác doma i v Čechách, ďalej členstvo v rôznych odborných grémiách a redakčných radách (napr. maďarského časopisu špecializovaného na dejiny medicíny *Commentationes de historia artis medicinae Orvostörténeti közlemények* a slovenskej série zborníkov *Historia medicinae Slovaca*). Z iniciatívy doc. Šimona sa začalo vydávať vedecké periodikum *Hortus Graeco-Latinus Cassoviensis* na domácom pracovisku, ktorého prvé dva zväzky aj editoval.

Summa summarum:

Doc. PhDr. Františka Šimona, CSc., ktorého poznám osobne z pôsobenia na tých istých pracoviskách, považujem za výraznú osobnosť. Jeho pedagogická, vedecká a organizátorská činnosť je známa a vysoko uznávaná nielen na Slovensku a v Čechách.

Po preštudovaní materiálov, ktoré mi boli predložené – Prehľad pedagogickej činnosti uchádzača za posledných päť rokov, Zoznam vyriešených vedeckých projektov, vrátane projektov pre prax, Zoznam publikačnej činnosti a ohlasov, verifikovaný kompetentnou osobou, Informácia o výsledkoch vo vedeckej príprave doktorandov, Zoznam najvýznamnejších prác, Zoznam prednášok, Prehľad ostatnej vedeckej a odbornej aktivity a Prehľad plnenia kritérií na získanie vedecko-pedagogického titulu profesor – konštatujem, že doc. PhDr. František Šimon, CSc. v mnohých parametroch výrazne prekračuje scientometrické ukazovatele, ktoré sú na UPJŠ povinné na získanie vedecko-pedagogického titulu profesor. S vyše päťsto ohlasmi na stopäťdesiatšesť vedeckých prác sa doc. Šimon oprávnene zaraďuje medzi vysoko produktívnych vedcov. Ešte viac však vedecká komunita oceňuje kvalitu jeho výstupov, ktoré opakovane vyvolávajú pozornosť aj v medzinárodnom výskumnom priestore. Žiadosť doc. PhDr. Františka Šimona, CSc. o vymenovanie za profesora preto bezvýhradne podporujem.

Odporúčam, aby Vedecká rada Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach **podporila vymenovacie konanie** doc. PhDr. Františka Šimona, CSc. a **udelila mu titul profesor v odbore „Literárna veda“**.

V Košiciach, 30. januára 2021

prof. PhDr. Zuzana Malinová, CSc.
Inštitút romanistiky FF PU v Prešove